

K rukám členů Vědecké rady UP

Věc: Vyjádření k podkladovým materiálům k bodu navrženému děkanem PŘF UP, doc. Kubalou, na jednání VR UP dne 20. 2. 2023

Vážený pane rektore, vážení členové Vědecké rady UP,

na jednání VR UP dne 20.2.2023 je zařazen bod nazvaný „*Podezření z falsifikace dat v publikacích pracovníků VŠÚ CATRIN*“ na návrh děkana doc. Kubaly s obsáhlými podkladovými materiály. K těmto materiálům jsem neměl možnost se vyjádřit. Obecně se domnívám, že projednávání jednotlivých případů podezření na porušení Etického kodexu UP nepatří na jednání VR UP. Podle Etického kodexu UP je k tomuto účelu ustanovena Etická komise UP, která je stálým poradním orgánem rektora UP a jako jediný kolektivní orgán je určena zabývat se případnými porušeními kodexu. Dlouhodobé snahy kolegů z PŘF zařazovat tyto body na jednání různých orgánů UP (naposledy na jednání AS UP) či fakult UP vnímám jako účelové obcházení standardních procedur a snahu o skandalizaci jiné součásti UP.

Materiály, které předložil děkan Kubala jsou navíc hrubě nekompletní a selektivně vybrané, tudíž neposkytují objektivní náhled na jednotlivé případy. V materiálech zcela zásadně chybí zejména výsledky nezávislých šetření redakcí časopisů, rozhodnutí editorů, některá stanoviska nezávislých expertů, výsledky nezávislých přeměření, vyjádření autorů a dokonce i oficiální stanoviska vedení UP, která poskytují naprosto odlišné závěry, než k jakým dospěly poradní orgány pana děkana.

V případě, že se VR UP bude chtít zabývat konkrétními případy, jsem připraven tyto materiály doplnit. Všechny tyto klíčové dokumenty a stanoviska jsem již zaslal k rukám pana rektora a po nezbytném ošetření stran GDPR mohou být zaslány členům VR. Zároveň se domnívám, že v takovém případě by bylo nutné v rámci objektivnosti zahrnout i všechny ostatní případy podezření z porušování Etického kodexu UP ve vědeckých publikacích včetně těch týkajících se pracovníků PŘF UP.

Dále bych rád uvedl, že podezřeními na možná etická pochybení zaměstnanců CATRIN se podrobně a svědomitě zabývalo kolegium ředitele CATRIN, které, zejména s ohledem na externí nezávislé odborné posudky a výsledky nezávislých šetření v redakcích časopisů, rozhodovalo, zda aktivuje standardní proceduru a podá podnět k Etické komisi UP. V žádném z případů týkajících se zaměstnanců CATRIN a šetřených Etickou komisí PŘF, která je poradním orgánem děkana PŘF UP, neshledalo kolegium ředitele etické pochybení zaměstnanců CATRIN. Proto kolegium nepovažovalo za nutné podat v těchto případech podnět na Etickou komisi UP a tudíž považuje tyto případy za uzavřené, stejně jako byly uzavřeny v redakcích časopisů, bez jakýchkoliv indicií porušení integrity vědecké práce. Relevantní usnesení kolegia ředitele CATRIN, která byla již dříve zaslána rektorovi UP, uvádím níže.

Současně považuji za důležité zdůraznit, že v minulosti došlo k některým technickým pochybením autorů z CATRIN a zároveň nebyly dostatečně definovány základní principy a pravidla pro uchovávání dat a nakládání s daty, ani na úrovni CATRIN, ani na úrovni UP. CATRIN jako první součást UP tak reagovala na tuto skutečnost a zavedla na základě sdílení systémů dobré praxe svých organizačních celků a podrobných vnitřních diskuzí „*Pravidla o nakládání s výzkumnými daty na CATRIN*“ jako systémový prvek prevence jak možných věcných chyb, tak případných porušení etických norem při nakládání s daty. Tato pravidla rovněž přikládám členům VR UP k nahlédnutí.

S pozdravem,

Pavel Banáš, ředitel CATRIN

Usnesení kolegia ředitele ze dne 3.1.2023 – 19:00 ZOOM

Přítomni: prof. RNDr. Michal Otyepka, prof. RNDr. Ivo Frébort, CSc., Ph.D., doc. Mgr. Pavel Banáš, Ph.D.

Usnesení č. 1:

Kolegium ředitele CATRIN striktně odsuzuje jakoukoliv z forem porušení integrity vědecké práce včetně manipulace s výzkumnými daty, plagiátorství nebo tzv. papermills. Od těchto praktik se jednoznačně distancuje a bude činit všechna dostupná opatření pro jejich prevenci a případnou nápravu. V návaznosti na své usnesení ze dne 22. 6. 2021 bude kolegium ředitele CATRIN vždy klást důraz na nezávislá externí posouzení a jasnou identifikaci konkrétního původce případného porušení etiky vědecké práce. Se stejnou intenzitou odsuzuje kolegium ředitele CATRIN také snahy o zneužívání tématu etiky vědecké práce pro cílené poškozování kolegů, zejména formou falešných obvinění a jejich extenzivní medializací namísto snahy o řádné a nezávislé prošetření. To se týká zejména účelového vydávání neúmyslných věcných chyb autorů za etická pochybení. Stejně tak kolegium považuje za nepřipustnou paušalizaci a přenášení odpovědnosti za případné porušení etiky vědecké práce na celý autorský kolektiv namísto jasné identifikace původce tohoto porušení. Všechny tyto praktiky, které mohou významně poškodit jak kariérní, tak i osobní život dotčených vědců, považuje kolegium za stejně závadné a nebezpečné jako samotné porušení integrity vědecké práce.

Pro: 3 Proti: 0 Zdržel se: 0

Usnesení č. 2:

Kolegium ředitele CATRIN projednalo navržené znění normy „Nakládání s výzkumnými daty na Českém institutu výzkumu a pokročilých technologií Univerzity Palackého v Olomouci“ a vyzývá ředitele CATRIN k jejímu vydání do konce února 2023 v rámci systémového opatření pro upevnění správné praxe nakládání s daty v CATRIN a prevenci možného porušování integrity vědecké práce.

Pro: 3 Proti: 0 Zdržel se: 0

Usnesení č. 3:

Kolegium ředitele CATRIN projednalo předložené materiály týkající se podezření na manipulaci s XRD daty v obrázku č. 4 článku Kadam et al. ACS Sus. Chem. Eng., 2018, 6, 12935–12945 (tj. vyjádření externích odborníků, vyjádření výrobce XRD přístroje, e-mailovou komunikaci s editorem časopisu, komunikaci s autory a dodaná XRD data původního vzorku přeměřeného v Olomouci na UP). Kolegium ředitele konstatuje, že podezření se týká měření vzorku připraveného na spolupracujícím pracovišti ICT Mumbai v Indii a měřeného tamtéž jeho zaměstnanci, tedy nikoliv zaměstnanci UP. Spoluautoři práce z UP od počátku poskytují maximální součinnost, provedli přeměření vzorků na XRD přístroji na UP, poskytli primární data z tohoto přeměření, která potvrzují závěry práce, a otevřeně komunikují s redakcí časopisu. Kolegium ředitele bylo seznámeno s dopisem editora časopisu prof. Licence, který potvrdil, že je se situací seznámen a v současnosti nemá žádný další komentář či doporučení ve věci daného článku. Kolegium tak konstatuje, že nevidí žádný důvod, aby byl předán podnět Etické komisi UP prostřednictvím rektora UP k prošetření možného porušení Etického kodexu UP ze strany některého ze zaměstnanců UP.

Pro: 3 Proti: 0 Zdržel se: 0

Usnesení č. 4:

Kolegium ředitele bylo seznámeno s podezřením na zapojení dnes již bývalého zaměstnance CATRIN dr. Varmy do tzv. research paper millu a s dalšími podezřeními z porušení integrity vědecké práce v sedmi pracích, kterých je dr. Varma spoluautorem. Dr. Varma poskytuje v této záležitosti součinnost a ve svém vyjádření se ostře ohradil proti obvinění ze zapojení do placeného research paper millu. Kolegiu ředitele nejsou v současné době známy žádné skutečnosti, které by spojovaly publikace dr. Varmy s praktikami research paper millu, tj. placeným nákupem autorství na článcích, viz definice research paper millu: „profit oriented, unofficial and potentially illegal

organisation that produces and sells authorship on research manuscripts“ (zdroj: Wikipedie). Nicméně, kolegium ředitele nepovažuje publikační praxi, která nadužívá publikování prací typu review, za vhodnou a nebude ji podporovat. V případě specifických podezření v sedmi pracích, jichž je dr. Varma spoluautorem, vyzývá kolegium ředitele CATRIN, aby se těmito podněty zabýval. Kolegium doporučuje neprodleně se zabývat zejména článkem Ghamari Kargar et al., Cellulose 29, 9183–9198, 2022, u kterého považuje vznesená podezření za závažná.

Pro: 3 Proti: 0 Zdržel se: 0

Usnesení kolegia ředitele ze dne 22.6.2021 – 13:00 ZOOM

Přítomni: prof. RNDr. Michal Otyepka, prof. RNDr. Ivo Frébort, CSc., Ph.D., doc. MUDr. Marián Hajdúch, Ph.D., doc. Mgr. Pavel Banáš, Ph.D.

Usnesení č. 1:

Ve věci

- i) retrakce článku Tuček et al. Nature Comm. 7:12879 (2016),
- ii) retrakce článku Kmentová et al. Catal. Today 328, 111-117 (2019) a
- iii) údajných etických pochybení v článcích Kolařík et al. Water Res. 141, 357-365 (2018); Kralchevska et al. Water Res. 103, 83-91 (2016); Gade et al. ACS Sus. Chem. Eng. 5(4), 3314-3320 (2017) a Tuček et al. ACS Sus. Chem. Eng. 5(4), 3027-3038 (2017)

se kolegium ředitele CATRIN přiklání ke stanoviskům nezávislých externích odborníků a redakcí dotčených časopisů, která ve všech případech odmítla pochybení z hlediska publikační etiky či etiky vědecké práce (scientific misconduct) v souvislosti s výše zmíněnými články.

Kolegium ředitele tak konstatuje, že v současné době neexistují indicie o pochybení z hlediska integrity a etiky vědecké práce u zaměstnanců CATRIN UP.

Kolegium ředitele dále doporučuje, aby v případě analogických obvinění bylo postupováno přiměřeně obdobně s důrazem na nezávislé externí posouzení.

Pro: 4 Proti: 0 Zdržel se: 0